

MARIJA – UZOR VJERE I LJUBAVI U KRŠĆANSKOJ OBITELJI

Uprava Obiteljskog instituta zamolila me da ovu temu obradim kao razmatranje za vaš sastanak u Marijanskoj godini. Što Marija znači za kršćansku obitelj kao uzor obiteljskoga života? Valja se osloniti na nauk II. vatikanskog sabora o Mariji -- Uzoru Crkve (*typus Ecclesiae*). Ako je svaka kršćanska obitelj crkvice u malome (*ecclesiola*), mora se u obitelji odražavati život velike Crkve. To napose vrijedi za štovanje Marije koja je u nazaretskoj obitelji, prvoj klici Crkve, postala vrhovnim uzorom majčinstva. Što velika Crkva propovijeda o veličini presvete Bogorodice, o njezinim krepostima, njezinim blagdanima, njezinoj duhovnosti, to treba da ude i u pobožnost obiteljskoga života kao Marijina prisutnost u domu i u srcima domara koji se zovu kršćani.

Ne očekujte u ovome razmatranju učenu teološku raspravu, kakva je svojstvena stručnim teološkim knjigama, nego *životnu primjenu* na naše obiteljsko nasljedovanje Marije i na našu obiteljsku pobožnost Mariji. Počnimo od polazne teme saborskoga dokumenta o Mariji – Uzoru Crkve. Zatim ćemo prijeći na primjenu koja posebno obuhvaća obiteljski život.

„Bogorodica je *uzorni lik Crkve*... u redu vjere, ljubavi i savršenog jedinstva s Kristom. U otajstvu Crkve, koja se također s pravom naziva majka i djevica. Bl. Dj. Marija *prethodi uzorno i pojedinačno* pružajući primjer Djevice i Majke.” Kao što je Marija vjerom i poslušom „rodila Sina Očeva na zemlji” tako i Crkva „propovijedanjem i krštenjem rada sinove za novi i vječni život, po Duhu Svetom začete i od Boga rodene” (LG 63–64). Kao što nazaretska Djevica sebe posveti Bogu djevičanstvom da mu kao čista Djevica vjerno služi, tako i Crkva „sama je djevica koja vjernost danu Zaručniku (Kristu) cjelovito i čisto čuva, te nasljeđujući Majku svojega Gospodina snagom Duha Svetoga čuva cjelovitu vjeru, čvrstu nadu, iskrenu ljubav” (LG 64).

Osim sličnosti između Crkve i Marije u materinstvu i djevičanstvu, postoje i druge sličnosti koje Sabor ne obraduje, a teolozi već poduže razrađuju uz neka razilaženja. Marija je Crkvi uzor i kao *Bezgrešna*, od svojega početka bez ljage iskonskoga grijeha, kroza sav život bez osobnoga grijeha. Taj uzor Crkva ne može dostići, ali barem na kraju treba da postane putem očišćenja „djevica bez ljage i nabora” (Ef 5, 27). Kao *Suotkupiteljica* s Kristom Otkupiteljem popravlja krivnju stare Eve i supati s Kristom za milosni preporod svijeta. To i Crkva čini u svojim pravednim udovima „nadopunjujući u svojem tijelu što nedos-

taje Kristovim patnjama – za Tijelo njegovo, a to je Crkva” (Kol 1, 24). Kao *Uznesena na nebo* s Kristom je pobijedila smrt te postaje Crkvi „ikona eshatologica” za njezinu buduću uskrsnu slavu u posljednji dan.

No treba istaknuti saborsku nauku da Marija Crkvu „*nadmašuje*” jer u sebi savršeno ostvaruje ono što se u Crkvi tek nepotpuno, postupno i djelomice ostvaruje. Ona je viši uzor za niže odraze u vjernicima. Ona je prvotna sličnost s Kristom (analogatum primarium), a Crkva mučnim trudom nastoji postati odrazna i drugotna sličnost s Kristom (analogatum secundarium). Zato saborski dokument veli: „Dok je Crkva u Bl. Djevici već stigla do savršenosti... kršćanski vjernici još se trude da bi, pobjeđujući grijeh, rasli u svetosti. Stoga oči svoje dižu k Mariji koja svoj zajednici izabranih pred njima blista kao uzor kreposti” (LG 65).

Crkva ne može stići do onih Marijinih povlaštenih odlika koje su joj dane zbog Bogorodičine uloge: samo je Marija Bogorodica jer samo je ona fizički rodila Sina Božjega. Samo je Marija i Majka i Djevica u fizičkom smislu, a druge kršćanke mogu nasljedovati Mariju ili kao majke ili kao djevice, ne oboje zajedno. Samo je Marija bezgrešno započela i uskrsno završila svoj život kao potpuna pobjednica nad grijehom i smrću – kao savršeno otkupljena...

Ostaje da Mariju nasljedujemo u njezinim *krepostima* svaki na svojem životnome putu, prema mjeri dobivene milosti. Mnoge su od tih kreposti zajedničke svim kršćanima: vjera, ufanje, ljubav, posluš Božjoj riječi. Neke su od njezinih kreposti poseban uzor majkama u obitelji, neke djevicama u samostanu, neke udovicama u samoći, jer Marija je proživjela sve pozive i stanja poštenih žena: bila je i djevica, i zaručnica, i majka i udovica. U ovome se razmatranju posebno zaustavljamo na majčinskoj ulozi Marije usred nazaretske obitelji, gdje je ona rasla u vjeri i ljubavi odgajajući Krista koji pred njom raste u „mudrosti, dobi i milosti kod Boga i kod ljudi” (Lk 2, 52).

1. *Služenje Bogu*. Divan je odgovor Djevice arkandelu Gabrielu u času navještenja: „Evo službenice Gospodnje! Neka mi bude po riječi tvojoj!” (Lk 1, 37). U tome odgovoru cijela je Marijina duša. Ono što je oduvijek htjela biti, to je sada izrekla kao lozinku svojega života. I kao Majka Sina Božjega želi biti vjernom Gospodnjom službenicom. U tome odgovoru zbijeno je sadržana Marijina potpuna vjera, savršeni posluš Božjoj volji, golemo pouzdanje u blisku pomoć Onoga koji joj obeća: „Gospod s tobom!”, te ona ljubav koja se posve predaje na službu Bogu kada posta čovjekom u njoj. U tome velikome životnom „Fiat!” ona se sva neopozivo predaje i „posvećuje osobi i djelu svojega Sina” (LG 56). Ljubav Jahvine zaručnice prešla je u ljubav Božje Majke punom aktivnom slobodom vjere i posluha. Tako je iz svojega privatnog života zaokrenula u veliki plan Božjega spasenja prihvaćajući ulogu Bogorodice kao svoj uzvišeni i novi poziv. Bio je to velik čas, sudbonosan za sav svijet, jer „slušajući posta sebi i cijelome ljudskome rodu uzrok spasenja” (Irenej – LG 56). Odmah na početku svojega poziva vjerom i posluhom popravila je nevjeru i neposluš stare Eve, kako piše Irenej: „Čvor Evina neposluha primio je razriješenje Marijinim posluhom. Ono što je djevica Eva zamrsila po nevjeri, to je razriješila djevica Marija po vjeri” (*Adv. haer.* III, 2, 124).

Služenje Bogu pripada *temelju svake prave duhovnosti* za sve staleže i zvanja u Crkvi. Svi smo po stvorenju sluge Stvoritelja prije nego po milosti postanemo djeca Božja. Sveto pismo naziva Božjim slugama i anđele i proroke i kraljeve i sav puk Božji, jer svim je -- već od Abrahamovih dana -- svesilni Bog ADONAI = moj Gospodar. I Krist se po utjelovljenju našao kao *Sluga Jahvin*, kako ga naziva Deuteroizaija u svoje četiri pjesme. Kada je sišao na zemlju, došao je „ne da bude služen, nego da on služi i život svoj dadne za mnoštvo” (Mt 10, 43). Ako je davolov grijeh bio: „Ne želim služiti!”, ako je praroditeljski grijeh nasljedovao davla koji ih zavede da boguju, a ne da slušaju Boga, otkupljenje mora ići obrnutim putem: poniznost Otkupitelja, kojemu se kao *Sluzi Jahvinu* pridružuje *Službenica Božja*, treba da popravi oholost neposluha.

I katekizam u prvi plan stavlja služenje Bogu: da Boga spoznamo vjerom i slušamo posluhom te tako spasimo dušu svoju. U *Duhovnim vježbama* sv. Ignacije kao prvu rečenicu stavlja ovaj isti temelj svake duhovnosti. I Marija ga stavlja u temelj svoje vjernosti Bogu. U riječi „službenica” skrivena su dva značenja: *slušati Gospodara* na nebu ispunjavajući njegovu volju, jer posluh dokazuje ljubav prema Bogu; *služiti ljudima*, osobito potrebnima i nevoljnima, u ljubavi prema bližnjemu kojega naše služenje diže iz nevolje, slabosti i grešnosti da bi ga pridiglo u ljudskome i podiglo do božanskoga.

Bračno služenje Bogu. Svako je pošteno zvanje služenje Bogu ako ga prihvatimo s vjerom i obavljamo s ljubavlju. Najviše to vrijedi za brak i obitelj jer to je prava sveta ustanova Boga Stvoritelja i prvi poziv za većinu ljudi. Brak „nastavlja pravo stvaranje” (Pavao VI. – SC 20) umnožavajući ljudski rod i rađajući poklonike Boga koji treba da napuče najprije Zemlju: „*Rastite i množite se i napunite zemlju...!*” (Post 2, 18). No tim poslanjem roditelji napunjavaju i nebo, jer ono što nije rođeno, ne može biti ni spašeno. Ono što je na početku vrijedilo samo za Stvoritelja, to kasnije vrijedi i za roditelje: „*Načinimo čovjeka!*” Dok roditelji daju tijelo, Bog stvara dušu, prema narodnoj poslovici „*Tijelo daju tjelesa, dušu daju nebesa*”. Druga Božja zapovijed za bračni život glasi: „*Ostavit će sin oca i majku da prione uza svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo.*” (Post 2, 24). Te dvije zapovijedi čine jezgru bračnog ćudoređa kojima roditelji služe Bogu slušajući njegovu stvaralačku zapovijed. Za tu zapovijed ne mare ili je preziru oni koji grešnim čuvanjem bračni život pretvaraju „*dvoje u dva tijela*”. Ne slušaju Boga ni oni koji – premda po zdravlju mogu – škrto daju samo dvoje djece ili čak jedno, jer ne ispunjavaju Božju zapovijed: „*Množite se!*” Od ustavnog „*Zweikindersystem*” narod izumire, Crkva izumire. Tim je putem pošla većina u Zapadnoj Europi i u SAD, a i u mnogim hrvatskim krajevima. Prema statistikama, prosjek troje rođene djece dao bi za budući naraštaj po dva roditelja (u Zapadnoj Europi, uz najmanji mortalitet, 2,9 rođenih daje dva roditelja). Toliki umru ili stradaju prije ženidbe, dosta je neplodnih za rađanje (10–20%), danas ima sve više mladih koji ne žele u brak, a da ne govorimo o nemoćnima za brak. Tako sistem „*dvoje djece*” nužno postaje *eutanazija naroda* jer ne daje dva roditelja. Bogataši naprednoga Sjevera to ne žele shvatiti. (Bogata Zapadna Njemačka već 12 godina ima više mrtvih nego rođenih, a u školama više strane nego svoje djece.) Samo velikodušni roditelji koji daju više od troje djece mogu popra-

viti ovo nadiruće zlo koje ruši neke kršćanske narode jer se više klanjaju Mamonu nego Bogu.

Prvi plan stvaranja potvrđuje i Spasitelj pa ističe da brak želi vratiti prvoj namisli Božjoj po prvjoj zapovijedi roditeljima: „i bit će dvoje u jednom tijelu” (Mt 19, 5; Mk 10, 7). Na temelju te prve Stvoriteljeve zapovijedi Isus zaključuje o nerazrješivosti ženidbe: „Prema tome, oni nisu više dva, nego jedno tijelo. Dakle, što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja!” (Mt 19, 6). Iz te Božje zapovijedi Pavao zaključuje u vezi sa sakramentalnošću kršćanske ženidbe: „Ovo otajstvo je veliko, a ja velim u Kristu i u Crkvi” (Ef 5, 32). Kao što Crkvu s Kristom povezuje vjerna i nerazrješiva ljubav, tako i ženu s mužem treba da povezuje nerazrješiva vjernost. U maloj crkvi, obitelji, treba da se nastani zaručnički vez velike Crkve s Kristom, a to je nerazrješiva ljubav... Iz iste zapovijedi Božje otačka predaja zaključuje, negdje u 4. i 5. stoljeću, da je i bračni čin podvrgnut zakonu nerazdijeljenosti. Tim putem idu i posljednje papinske okružnice o braku i bračnome činu koji mora ostati „otvoren radanju”, jer njih dvoje po takvu činu postaju „jedno tijelo”. Sličan je zaključak pape Ivana Pavla II. u pobudnici „Familiaris consortio” kada kratko zaključuje iz dosadašnje nauke Objave i Crkve: „nerazrješiva ustanova i nerazdijeljiv čin”. Pri rasuđivanju današnjih pokušaja tehničkih načina oplodnje Učiteljstvo Crkve ravna se po istoj Božjoj zapovijedi kad ističe da je dopuštena svaka pomoć roditeljima da bi došli do prirodnoga sjedinjenja, ali nipošto nije dopuštena tehnička oplodnja, makar i sjemenom vlastita muža. Put je zakonitoga bračnog života zauvijek određen Stvoriteljevim riječima: „Njih dvoje neka budu jedno tijelo!”... U braku roditelji slušaju Boga kada izvršavaju ovu njegovu temeljnu zapovijed. Krist je više puta izrekao da je mjera ljubavi prema Bogu posluš zapovijedima: „Ako me ljubite, držite moje zapovijedi!... Tko poznaje moje zapovijedi i vrši ih, taj me ljubi” (Iv 14, 15, 21). „Tko kaže da spoznaje Boga, a njegove zapovijedi ne izvršava, lažac je i u njemu nema istine. A tko izvršava njegovu riječ, u njemu je doista do savršenstva došla ljubav Božja.” (1 Iv 2, 4–5). Stari i Novi savez neumoljivom dosljednošću povezuje ljubav Božju s poslušom njegovim zapovijedima.

Kada saborski dokument GS 87 govori o odgovornome očinstvu i o znanstvenoj metodi da uredi broj porođaja (in ordinando numero proliis), tada ističe da to mora biti „skladno s čudorednim zakonom” (dum ordine morali comperta), a ne po sebičnome nagonu. Napast sebičnosti u radanju obično nastupa s često prikrivenom željom: Što više stvari, a što manje djece. Vjerni ljubitelj Boga ne smije podleći toj želji u ljudi ovoga svijeta, jer su ljudi mnogo vredniji od stvari, ta za vječni su život rođeni.

2. Odgojno služenje bližnjemu. Nitko bliži roditeljima od njihove djece. Njihova ljubav prema djeci goni ih na *prvu i najveću dužnost roditelja – odgoj djece!!!* Ta je dužnost veća od svih stručnih i službenih poslova, od svih karijerističkih uspona u društvu. Sv. Pavao ističe: „Ako se tko za svoje, osobito za ukućane ne brine, zanijekao je vjeru, gori je od nevjernika” (1 Tim 5, 8).

Marija zajedno s Josipom daje izvanredan primjer kako brižno odgajaju malenog Isusa. Plod njihova odgoja bijaše izvanredan: „Isus napredovaše u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i kod ljudi” (Lk 2, 52). Marijin materinski odgojni

zadatak bio je silno važan, jer mati oblikuje dušu i srce djeteta, a otac oblikuje čovjekov društveni značaj. Kristova ljudska narav trebala je izvanredan odgoj zbog dostojanstva Sina Božjega. Nije ga Bog povjerio učenicima, nego svetima.

a) *Molitveni odgoj* izlazio je iz Marijine duboke vjere i pobožnosti koja se nije napajala samo na općim izvorima Objave kroz odgoj svoje majke Ane i kroz liturgiju sinagoge i Hrama, nego se nadalje nadahnjivala novom objavom o Kristu koju primiše Marija i Josip oko Isusova rođenja: „A Marija je pamtila sve te događaje i razmišljala o njima u svom srcu” (Lk 2, 19). I opet: „Njegova majka sve je te događaje brižno čuvala u svom srcu” (Lk 2, 51). Te su objave bile vrlo glasne o Kristu kao Spasitelju, kao Mesiji i Božjemu Sinu, ali one nisu od početka jasno naznačivale budući trnoviti put otkupljenja. Marija hodočasti kao vjernica pod oblakom tajne tražeći da shvati tolike navještaje mesijanskih proroka i navjesticitelja djetinjstva. Nju silno zanimaše sve što je pripadalo Isusu iz svih kutova objave o njemu. Trebalo je svjetla odozgo da bi mogla prodirati kroz oblak otajstava, razumu neshvatljivih, do „neistraživih bogatstava Kristovih” (Ef 3, 8). Nije to išlo kroz krizu sumnji, kako hoće neki moderni, nego kroz osvjetljivanje nepoznatoga poznatim spoznajama o Kristu. Osobito bih istaknuo dvije posebne Marijine brige u Isusovu odgoju:

1. Prva brižna briga bijaše kako da u sebi spoji *duboko klanjanje* utjelovljenoj Riječi i *nježnu materinsku ljubav* prema vlastitome djetetu: njezin jedinac ujedno je Očev Jedinorođenac. Nekim se piscima činio nemoguć takav spoj, jer bi klanjanje kočilo materinsku nježnost, pa zanjekaše Mariji spoznaju Isusova Božanstva sve do Isusove dvanaeste godine kada se očitovao u Hramu kao „u domu Oca svoga”. No Marija je iz navještenja znala da je Isus – Božji Sin, a u svjetlu Duha, u punini svoje milosti znala je spajati teško spojive krajnosti dubokoga klanjanja i nježne majčinske ljubavi...

2. Pred Marijom je bio dugoročan problem kada malenom Isusu kazati sve što je *nebo o njemu objavilo* u časovima navještenja, pohoda, porođenja, prikazanja sa Šimunovim proroštvom, te u pohodu mudraca s Istoka. No Marija znade u šutnji čekati časove kada djetetu treba da otkrije proročanske glase o njemu kao poruke s neba. O tome odgojnom postupku evanđelisti ne zapisahu ništa, a nama ostaje nagadanje koje lako može promašiti. Uostalom, Isus je imao nutarnje vlastito iskustvo o svojem božanskom sinovstvu na koje se postupno mogao nastaviti sav proročki mesijanizam o ulozi Mesije među ljudima.

Marijin odgoj u ljudskim stvarima bio je, gledan izvana, toliko običan da nitko u Nazaretu u Marijinu Sinu nije naslutio Mesiju i Boga. Marijina potpuna šutnja o najdubljem Kristovu otajstvu znala je čekati vrijeme kada će se sam Isus objavit i dokazati tko je on. Ipak, gledan iznutra, Marijin je odgoj bio *neobičan u običnosti*, savršen u svakom pogledu i postupku, jer bijaše svjesna da ljudski odgaja Svetoga nad svetima. Za takav odgoj trebalo je imati *savršeno srce i skladnu dušu*, a to nije nedostajalo Bezgrešnoj i Punoj milosti.

Zaustavimo se na toj neobičnosti u običnome jer u tome je svetost svagdašnjega života. Ne odgaja djecu u prvome redu stručno pedagoški znanje nego uzorno ponašanje roditelja. Ima dosta stručnjaka znanstvene pedagogije koji

nisu dobro odgojili svoju djecu, ali ima i toliko nepismenih matera koje divno odgojiše vlastitu djecu. Majka više odgaja svojim bićem i dobrotom negoli svojim stručnim znanjem. Nepismena majka Barbara, uz brojnu djecu, odgojila je divnu dušu kardinala Stepinca!

Upravo nedostatak skladne duše i dosljednog ponašanja kvari roditeljski odgoj. Samo da spomenem poneki primjer između mnogih. Kada roditeljska svada iskali na djeci svoju srdžbu, kao da su gromobrani njihova bijesa, kidaju nježno tkivo djetinje duše i ispunjavaju ga osjećajem krivnje tamo gdje ono nimalo nije krivo. Kada tašta mati sebe licka svim mogućim sredstvima, postaje lutka koja i svoje dijete odgaja za taštu lutkicu da bi se ponosila njezinom vanjstinom pred društvom. Kada karijeristički otac traži od djece sjajne svjedodžbe, a ne mari za njihove djetinje radosti u igri, može natjerati dijete u očaj kada ono ne uspije u školi. U Francuskoj je zabilježeno više samoubojstava među školskom djecom jer nisu mogla donijeti roditeljima željenu svjedodžbu... Ako sitničava mati od iznemoglosti inzistira na kućnome redu, ubija spontanost djece, teško ih okrivljava za sitne nereda i tako odgaja ukočene ličnosti, sputane ukočenim vanjskim redom. Naprotiv, liberalni roditelji odgajaju još liberalniju djecu koja ne mare za zakon savjesti, nego samo za to kako će se sviđjeti drugima. Najteže prolaze djeca rastavljenih roditelja. Kad opaze da se tata i mama ne vole, tada umire i djetinja ljubav kao nježno cvijeće pogaženo sebičnošću. Rastava je atentat na povjerenje djece, na njihovu prvu ljubav. Tada ulica postaje glavni odgajatelj s podzemnim odgojem za kriminal. U SAD ima, po statistici, 87% kriminalaca iz rastavljenih obitelji. Kriza bračne ljubavi nužno se pretvara u krizu odgoja djece... Nemamo sada vremena pretresati ostale odgojne promašaje, a ima ih dosta, nego čujmo jednu zgodu iz Kine: Skupilo se više roditelja s namjerom da kritiziraju djecu kako ne valjaju, kako ne poštuju roditelje itd. Neki je starac slušao te prigovore pa reče na kraju: „Dijete se odgaja dvadeset godina prije rođenja.“ Mudra riječ, jer za dobar je odgoj potreban samoodgoj roditelja. Mnogi pogrešno misle da su sposobni za odgoj samo zato što su stariji. Ako u njima nije dozrio duhovni lik čovjeka i kršćanina, ne mogu to dati ni djeci jer sami nemaju.

Velik je zadatak roditelja da u djeci probude *početke vjere*. U tome su nezamjenjivi kao prvi katehete djece. Na njihovoj se vjerskoj pouci gradi kateheza Crkve, no ona se ruši kad u kući ne nalaze život po vjeri. Dijete je po prirodi otvoreno nadnaravnoj tajni (naturaliter supernaturale – Pio XI.). Dijete lako prima vjeru ugledajući se na roditelje, ali kasnije lako gubi vjeru kad roditeljski ugled u pubertetu popusti, a njihova vjera nije građena na kršćanskoj praksi. Tada na njih počinju djelovati utjecaji širokoga društva koje je danas sekularizirano i ateizirano. Nema vjere bez milosti, a nema milosti bez molitve. U kući u kojoj se ne moli, i vjera sahne jer je molitva ne zalijeva.

Katkad i najbolji odgoj ne uspije, jer odrasla djeca imaju slobodnu volju na raskrsnici dobra i zla, vjere i nevjere. Ta je raskrsnica najjača između 18. i 19. godine kada mladi biraju temeljne vrednote svojega života (*optio fundamentalis*), pa i nevrijednosti raspuštene mladosti. U to doba biraju se osobno životni ideali. Dobar odgoj ne može predodrediti svu odgovornost slobode. Stoga od istih rodi-

telja ima i vjernika i otpadnika. Ista je mati odgajala sv. Alojzija i njegova pustošnog brata Roberta. Od istih su roditelja i sv. Stanko Kostka i njegov brat Pavao koji ga je tjerao na noćne zabave i odvrtao od nevina života. Poslovice veli: „Na istoj vriježi raste i slatka i gorka dinja.” „Od istoga drveta pravi se i svetac i kotac za svinje.” Ipak, dobar vjerski odgoj ostaje u temelju duše i pomaže da nakon lutanja mladosti nadu povratak u Očevu kuću, kao izgubljeni sin u Kristovoj prispodobi.

Svako je dijete *zagonetka budućnosti*. Nad svakom kolijevkom lebdi pitanje koje postavljahu stanovnici Gorja kada se čudesno rodio Ivan Krstitelj: „Što misliš što će biti od ovoga djeteta...” (Lk 1, 66). Ovu zagonetku otvaraju tri ključa, a svaki je u drugoj ruci: Prvi ključ drže roditelji svojim *odgojem*, drugi ključ drži svako dijete kada odraste – svojom *slobodom*, treći pak ključ drži u ruci sam Bog – svojom *milošću*. Taj glavni ključ najviše odlučuje o vječnoj sudbini djece. Roditeljski ključ dobra odgoja dugo djeluje ako ga djeca usvoje srcem. Milosni ključ snažno djeluje ako je prihvaćen slobodnom suradnjom. Za djecu je važna roditeljska molitva, i to snažna i česta, da Bog zalije ono što su oni posijali u dječja srca. Dok su djeca mala, mnogo im pričajte o *Bogu*, o Isusu, o Mariji, da ih odrana uzljube. Kada porastu veliki mnogo pričajte *Bogu o djeci* da ih očuva na svojem putu, da ih vrati ako zalutaše na stranputicu.

3. *Djeca odgajaju roditelje*, a ne samo roditelji djecu, veli Ivan Pavao II. u pobudnici „Familiaris consortio”. Djetinja duša nosi u sebi izvornu sliku Božju, još nepokvarenu od kasnijih strasti. Stoga Isus poziva starije da se ugledaju u djecu: „Ako ne postanete kao djeca, ne, nećete ući u kraljevstvo Božje” (Mt 18, 3). „Zaista kažem vam, tko ne primi kraljevstva Božjega kao malo dijete, taj neće ući u njega” (Mk 10, 15). Bilo je to silno iznenađenje za ponosne apostole koji, prema društvenom shvaćanju, bijahu naviknuli da djecu potiču da se ugledaju u starije. Da ne bi bilo pogrešna shvaćanja Isusovih riječi, Pavao ih tumači: „Ne budite djeca razboritošću, nego zloćom budite djeca, a razboritošću budite zreli ljudi!” (1 Kor 14, 20). Kao dijete nemati zloće, čuvati nevino srce, ne stavljati zapreka milosti, prihvaćati vjeru djetinjom otvorenosću – eto, to često nedostaje starijima kada ih uhvate ljudske strasti „požude očiju, požude tijela ili oholosti života” iz svjetskoga duha (1 Iv 2, 16). Marija je u djetetu Isusu imala divnu milinu savršenog djeteta koje joj neprestano priča o izvornoj krasoti prve „Slike Boga nevidljivoga” (2 Kor 4, 4; Kol 1, 15). U svakom djetetu nalazi se nešto od Djeteta Isusa, zato dijete liječi strasti starijih, prema izreci F. M. Dostojevskoga: „Po djeci se duša liječi.”

Počujte jednu pjesmicu narodnoga stiha o toj temi:

Kaplja rose šapnu rujnoj zori:
„Rujna zoro, hajde progovori,
što najljepše Bog na svijetu stvori?
Je li sunce što vječito gori,
il' su zvijezde što se nebom šeću,
il' leptiri na šarenom cvijeću?
Je li snaga u muškim grudima,

il' je bratska ljubav med ljudima,
 il' bogatstvo, il' zemaljsko slavlje,
 ili radost, il' čelično zdravlje,
 il' poj ptica što šume veseli,
 il' drug dobar što ga svatko želi,
 il' osmjesi materini lijepi,
 ili nada koja duše krijepi?"
 Nasmija se čarna zora rujna,
 zašumori divna šuma bujna,
 a slavuji pjesmama osuše
 ..Ništa ljepše od djetinje duše!"

Ova bi se pjesma posebno svidjela dragoj Gospi koja je djeci povjerila da Crkvi razglase objave neba u Lourdu i Fatimi.

4. *Marija – uzor ženama*, svim čestitim ženama u raznim obiteljskim stanji-
 ma. Bila je i djevojka i zaručnica—žena Josipova i djevica—majka Sina Božjega
 i udovica nakon Josipove smrti. Osjetila je i proživjela sve radosti i žalosti obitelj-
 skoga ognjišta, zanose i tjeskobe, strahove i smrti, sve do najbolnije tragedije Sina
 raspetoga, svojega jedinca s kojim je supatila pod križem i suprinosila „žrtvu od
 sebe rođenu“ (LG 54). Proživjela je uskrsno slavlje s uskrsnulim Sinom koji je
 napokon pozva na kraljevanje nakon zemaljskog službovanja. Počela je poniz-
 nim služenjem, a završila nebeskim kraljevanjem.

Žena ima svoju ulogu da odgaja ljudsko srce na *izvorima života*. Stoga je psi-
 holozi nazivaju „fontalno biće“, dok je muškarac „frontalno biće“ koje upravlja
 javnim životom... Marija je Isusovu ljudskome srcu satkala *plemenitu osjećajnost*
 i onu snažnu *motivaciju milosrdne ljubavi* kojom je obuhvatio sve jadno i nevoľj-
 no zauzimajući se za „zapuštene ovce doma Izraelova“ (Mt 15, 24) jer „bijahu
 satrvani i zapušteni kao ovce bez pastira“ (Mt 9, 36). Isusovo milosrđe prema
 ljudskoj bijedi sigurno je i izljev božanske ljubavi prema malenima, ali i odsjaj
 Marijina odgoja. Njezin himan o „malome stadu“ u *Magnifikatu*, gdje Bog oba-
 ra ohole, a diže ponizne, odjekuje u Kristovoj ljubavi kada veli: „Ne boj se, ma-
 lo stado, jer se Ocu svidjelo tebi dati kraljevstvo!“ (Lk 12, 32).

5. Ima Marija nešto važno reći i *muževima*. Njezin je djevičanski brak nešto
 nedostiživo za redovito posvećenje u obitelji. No taj brak pokazuje da je Marija
 uzgojila Josipa za snježne visine djevičanstva, ona ga je „virginirzirala“ (Guit-
 ton), oduševila za potpuno posvećenje Bogu. I muževo srce žena treba da ople-
 meni ljubavlju koja ne podliježe prolomima neukročena nagona. Brak je u Sv.
 obitelji dostigao vrhunac gospodstva nad tijelom iz posvećenja Bogu i njegovu
 Kristu. Nikada među supruzima nije bilo takve velike ljubavi koja se posve usi-
 drila u Bogu. Odrekla se tjelesnoga da bi se sva posvetila duhovnim visinama.
 Ovaj ostvareni vrhunski ideal govori o zadnjoj svrsi braka u nebeskoj uskrsnoj
 stvarnosti, kad se uskrsnici „neće ni udavati ni ženiti, nego će biti kao anđeli
 nebeski“ (Mt 22, 30). U blizini utjelovljenoga Boga Sveta se obitelj već uspeła
 na tu visinu na koju se ne mogu uzdići zemaljski brakovi, osim iznimno rijetko.
 No, dok je brak ustanovljen i posvećen za rađanje i umnožavanje novih ljudi na
 Zemlji, dotle Sv. obitelj poručuje svim supruzima, a još više zaručnicima: U pra-

voj ljubavi važnija je duša nego tijelo, važnija je čista savjest nego nagonско uživanje, važniji je porod nego imanje. Nema prave ljubavi bez poštovanja savjesti koja sluša Božji zakon za izgradnju života, ne za rasipanje hedonizma, koja dariva porod za rast Crkve i naroda, Bogu ga dariva da njime napuni nebo. Ako je muževa uloga da ženi razbistri pamet, onda je ženina glavna uloga da mužu *oplemeni srce* kao što je Marija oplemenila srce Josipu magnetom svojega divnog srca. Tako milost snažno upućuje na one Gospodnje staze što ih Pavao opisuje oženjenima: „A tijelo nije za bludnost, nego za Gospodina... Zar ne znate da su vaši udovi Kristovo vlasništvo?... Ili zar ne znate da je vaše tijelo hram Duha Svetoga koji stanuje u vama?... Ne znate li da ne pripadate sami sebi jer ste kupljeni? – Proslavite, dakle, Boga u svojemu tijelu!” (1 Kor 6, 14 - 20).

U blizini Isusa i Marije Josip je dozrio u tihoj svetosti obiteljskoga doma. Odgajajući Isusa kao malenoga čovjeka, sam je bio od njega odgajan u dubinama duše. I Marija ga je odgajala za potpunu ljubav prema Bogu. U siromaštvu blažen, u znojnu radu sretan, u skrovitosti doziro za nebeske stanove, kao glavlar Sv. obitelji i zaštitnik sv. Crkve, prošao je divnu školu presvetog Srca Isusova i prečistog Srca Marijina. Savršeno mu pristaju stihovi oca Milana Pavelića:

„O blažene oči Josipove
što Isusa s Majkom gledale ste!
O blažene ruke Josipove
što Isusa nježno dragale ste!
O blažene grudi Josipove
što Isusu bile prijestolje ste!
O blažena dušo Josipova
iz naručja što te Isusova
smrt pobrala ko lijer andeoski,
što kraj Srca božanskog je cvao,
Marijinom dušom mirisao!”

Zvijezde Srca Isusova

I vaša duša nek zamiriše od pobožnosti koja nasljeđuje Službenicu Gospodnju!